

Samfundet S:t Erik Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2018-05-25

Lövholmen 12, Liljeholmen, förslag till detaljplan, sdp 2017-13571

Stockholms stad har påbörjat ett planarbete med syfte att omvandla ett centralt beläget industriområde, Lövholmen 12 m. fl., till ett nytt område med huvudsakligen bostäder. Det aktuella samrådet gäller vissa principiella frågor, så kallade nyckelfrågor, för det fortsatta planarbetet. Visionen är enligt föreliggande PM och Strukturplan att skapa "en unik stadsdel med egen identitet där industrihistoria och hållbarhet är viktiga parametrar". Vidare ska stadsrummen ha en "mänsklig skala", samtidigt som området får en "hög exploatering". Ur stadsbyggnadssynpunkt är hela projektet komplext, och Samfundet S:t Erik vill på det här tidiga stadiet ge sin syn på några grundläggande principfrågor, främst gällande de industrihistoriska aspekterna.

Samfundet ställer sig positivt till att det avvecklade industriområdet ger plats för bostäder, verksamheter och offentliga miljöer. Med ett högkvalitativt planarbete som utgångspunkt kan området med sin karaktärsfulla industrihistoriska bebyggelse och sitt strandnära läge bli en stor tillgång inte bara för närområdet utan för hela staden.

Samfundet anser det lovvärt att planarbetet redan i det här tidiga skedet tar fasta på områdets industrihistoriska betydelse och avser att låta den aspekten prägla det fortsatta projektet. Ett annat positivt inslag är att planen bygger vidare på befintliga oregelbundna gatu- och kvartersstrukturer. Det industriella kulturarvet i anslutning till innerstaden har kraftigt decimerats de senaste decennierna. Det finns idag få sammanhängande industrimiljöer som kan förmedla kunskap om denna viktiga del av vårt moderna samhälle. Lövholmens läge, sammanhållna industrimiljö och speciella karaktär med byggnader från olika tidsperioder gör att platsen saknar motstycke i innerstadens närhet. Kulturmiljön bör hanteras varsamt och betraktas som en viktig resurs i en framtida stadsutveckling.

Ett problem med det föreliggande materialet är att de byggnader som föreslås bevaras hör till en relativt kort tidsperiod, från slutet av 1880-talet till 1910-talet. Detta smala tidsdjup är inte representativt för platsens långa industrihistoria och osynliggör cementindustrin som präglat platsen från 1940-talet fram till idag. Ett viktigt värde är områdets långa historiska kontinuitet, vilket går förlorat i strukturplanens nuvarande utformning.

Mot den bakgrunden motsätter sig Samfundet S:t Erik omfattande rivningar av den befintliga bebyggelsen i området, särskilt av Cementas välbevarade silo och cementpackeri från 1949 och 1960. Byggnaden är grönklassificerad av Stadsmuseet och utpekad som cementdepåns kulturhistoriskt mest värdefulla byggnad. Arkitekten Gustaf Lettström (1913–99) ritade anläggningen. Silon är den

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

tydligaste exponenten för områdets cementindustri, som var en mycket viktig förutsättning för Stockholms utbyggnad under efterkrigstiden. Värdet förstärks av byggnadens dominans i stadsbilden, placerad som en front mot vattnet, vilket ger den status som landmärke och identitetsbärare för hela området. Även om ett bevarande blir en utmaning finns många lyckade exempel på omvandlingar av äldre betongsilos runt om i Europa. Lövholmens silobyggnad bör betraktas som en resurs för områdets framtida utveckling, med potential att bli den kraftfullaste länken till platsens industriella historia.

De skissartade gestaltningar av en tänkt bebyggelse som presenteras i strukturplanen väcker några farhågor. Exploateringen framstår som alltför stor, och några mycket höga huskroppar riskerar att skapa dåliga ljusförhållanden i gatunivå. Ljusförhållandena bör därför studeras ingående i det fortsatta arbetet. Vissa husvolymerna framstår också som alltför höga i förhållande till de närliggande kulturhistoriska byggnader som förslås bevaras. Den nya bebyggelsens placering och utformning behöver i högre grad ta hänsyn till den befintliga miljön, detta för att skapa ett genomtänkt samspel mellan gammalt och nytt. Samfundet vill betona att exploateringsgrad och förslag till bevarad bebyggelse måste grunda sig på noggranna analyser och utredningar av kulturmiljön, vilka behöver tas fram i det fortsatta planarbetet.

Samfundet S:t Erik ser positivt på att området utvecklas i den föreslagna riktningen men motsätter sig den omfattande rivning av industrihistoriskt värdefulla byggnader som förarbetena anger. Samfundet förordar också en mer måttfull exploatering, som möjliggör en rimlig skala på bebyggelsen samt goda bostadsmiljöer där industrikaraktern blir en del av områdets attraktionskraft.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson

Victor Edman

Sebastian Ulvsgård